

Принципи дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця (адміністративно-правовий аспект)

Чуб Антон Володимирович ¹, Чернявська Богдана Вадимівна ²,
Веселовська Наталія Олександрівна ³

Опубліковано	Секція	УДК
30.11.2025	Право	342.9

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19233847>

Анотація. Стаття присвячена дослідженню принципів дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця. Зауважено, що приватний виконавець притягується до дисциплінарної відповідальності у спеціально визначеній процедурі, яка за своєю суттю є дисциплінарним провадженням. Визначено, що таке дисциплінарне провадження за своєю правовою природою є адміністративно-юрисдикційним та процесуально-правовим. Як і будь-яке інше провадження, воно здійснюється на певних принципах, якими є такі обов'язкові загальні принципи як верховенство права, законність, демократизм, гуманізм, повага до особистості тощо. Поряд з такими загальними принципами відповідне дисциплінарне провадження здійснюється також на виокремлених у статті принципах обґрунтованості рішення Дисциплінарної комісії приватних виконавців у дисциплінарному провадженні, гласності та забезпечення права приватного виконавця на професійну правничу допомогу. Досліджено особливості цих принципів. При дослідженні принципу обґрунтованості рішення Дисциплінарної комісії приватних виконавців у дисциплінарному провадженні щодо притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності проаналізовано положення законодавства, які визначають його зміст. Зауважено, що важливою гарантією принципу обґрунтованості рішення про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності є положення про відвід члена Дисциплінарної комісії приватних виконавців. При дослідженні принципу гласності дисциплінарного провадження підтримано думку, що Дисциплінарній комісії приватних виконавців необхідно впроваджувати публікацію своїх рішень, оскільки це забезпечить поінформованість спільноти приватних виконавців щодо дисциплінарної практики, матиме попереджувальний ефект і сприятиме забезпеченню легітимності рішень комісії. Доповнено зазначену ідею тим, що з метою реалізації принципу гласності у дисциплінарному провадженні варто було з забезпечити також відкриті трансляції роботи Комісії в мережі Інтернет. У статті визначено також суть принципу забезпечення права приватного виконавця на правничу допомогу у дисциплінарному провадженні, який означає те, що приватний виконавець має право у дисциплінарному провадженні отримувати професійну правничу допомогу адвоката, діяти у цьому провадженні через адвоката або поряд з ним, а адвокат діючи у дисциплінарному провадженні від імені клієнта має достатній обсяг прав, який надає йому можливість належно представляти інтереси свого клієнта.

¹ доктор юридичних наук, доктор економічних наук, завідувач кафедри теорії та історії держави і права ВНЗ «Національна академія управління», ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6900-4865>

² доктор філософії з права, доцент кафедри теорії та історії держави і права ВНЗ «Національна академія управління», ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8263-7483>

³ кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету ВНЗ «Національна академія управління», ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5321-9693>

Ключові слова: виконавча служба, виконання судових рішень, приватний виконавець, представник влади, принципи, дисциплінарне провадження, дисциплінарна відповідальність, правнича допомога, дисциплінарна комісія.

Principles of disciplinary proceedings against a private enforcement agent

Abstract. This article examines the principles of disciplinary proceedings against private enforcement agents. It is noted that private enforcement agents are held disciplinarily liable through a specifically defined procedure, which is, in essence, a disciplinary proceeding. It is established that such disciplinary proceedings, by their legal nature, are of an administrative-jurisdictional and procedural-legal nature. Like any other proceedings, they are conducted in accordance with certain principles, which include such mandatory general principles as the rule of law, legality, democracy, humanism, respect for the individual, and so on. Alongside these general principles, the relevant disciplinary proceedings are also conducted in accordance with the principles set out in the article regarding the reasonableness of the decision of the Disciplinary Commission for Private Enforcement Agents in disciplinary proceedings, transparency, and the guarantee of a private enforcement agent's right to professional legal assistance. The specific features of these principles are examined. In examining the principle of the reasonableness of the decision of the Disciplinary Commission for Private Enforcement Agents in disciplinary proceedings concerning the imposition of disciplinary liability on a private enforcement agent, the provisions of the legislation defining its content are analysed. It is noted that an important guarantee of the principle of the reasonableness of a decision to hold a private enforcement agent liable is the provision on the recusal of a member of the Disciplinary Commission for Private Enforcement Agents. In examining the principle of transparency in disciplinary proceedings, the view is supported that the Disciplinary Commission for Private Enforcement Agents should publish its decisions, as this will ensure that the community of private enforcement agents is informed about disciplinary practice, will have a deterrent effect, and will help to ensure the legitimacy of the Commission's decisions. This idea is supplemented by the suggestion that, in order to implement the principle of transparency in disciplinary proceedings, it would also be advisable to ensure live online broadcasts of the Commission's work. The article also defines the essence of the principle of ensuring a private enforcement agent's right to legal assistance in disciplinary proceedings, which means that a private enforcement agent has the right in disciplinary proceedings to receive professional legal assistance from a solicitor, to act in such proceedings through a solicitor or alongside them, and that a lawyer acting on behalf of a client in disciplinary proceedings has sufficient rights to enable them to properly represent their client's interests.

Keywords: enforcement service, enforcement of court judgments, private enforcement agent, public official, principles, disciplinary proceedings, disciplinary liability, legal aid, disciplinary commission.

Вступ

У науці цілком обґрунтовано зауважується на існуванні суттєвих особливостей дисциплінарної відповідальності приватного виконавця. Наголошується на відсутності чітких критеріїв дисциплінарних проступків, непрозорості процедур, дублюванні контролю, недостатньому розмежуванні етичних порушень і процесуальних зловживань, а також ризиках впливу органів виконавчої влади на самоврядний статус професії. Разом із тим, обґрунтовано стверджується, що комплексного теоретичного осмислення дисциплінарної відповідальності приватного виконавця саме як особливого виду публічно-правової відповідальності з чітко структурованими складами проступків, стандартами доказування та процесуальними гарантіями поки немає [1, с. 210].

Подвійна правова природа інституту приватного виконавця як представника держави, якому остання делегувала повноваження з примусового виконання судових рішень, з одного боку, та представника самоврядної професії (суб'єкта незалежної професійної діяльності), з іншого боку породжують у науці проблеми з визначенням правового статусу приватного виконавця. Така складна правова природа обумовлює і проблеми правової природи дисциплінарної відповідальності приватного виконавця та принципів дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця.

Стан опрацювання проблематики. Проблему особливостей правової природи дисциплінарних проваджень загалом та особливостей дисциплінарного провадження щодо приватних виконавців, зокрема, питання принципів досліджували у науці В.Б. Авер'янов, А.М. Авторгов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, Ю.В. Білоусов, Ю.П. Битяк, В.В. Богуцький, О.Б. Верба-Сидор, В.М. Гарашук, І.П. Голосніченко, Р.В. Ігонін, М.І. Іншин, Д.Ю. Іщенко, І.І. Митрофанов, О.М. Овчаренко, О.В. Петришин, Ю.О. Подолян, В.І. Прокопенко, А.В. П'ятницький, О.С. Снідевич, О.В. Соломка, С.Я. Фурса, М.Й. Штефан, С.В. Щербак та інші науковці. Однак, безпосереднє вивчення питання принципів дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця у науці проведене ще не було.

Мета цієї статті полягає у дослідженні особливостей поняття принципів дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця та проведенні характеристики окремих таких принципів.

Результати

Стаття 37 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» визначає, що приватний виконавець несе за свої рішення, дії чи бездіяльність та завдану третім особам шкоду адміністративну чи кримінальну відповідальність у порядку та обсягах, установлених законом, а також дисциплінарну відповідальність у порядку, встановленому цим Законом. Таким чином, з цього положення Закону вбачається суттєва особливість дисциплінарної відповідальності приватних виконавців у порівнянні з дисциплінарною відповідальністю інших суб'єктів – порядок притягнення приватного виконавця до такої відповідальності визначається фактично лише Законом «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» та прийнятим на його виконання Положенням про Дисциплінарну комісію приватних виконавців, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 27.11.2017 № 3791/5 [2]. На порядок притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності не поширюються положення інших нормативних актів, які визначають загальні підстави дисциплінарної відповідальності працівників, зокрема, Кодекс законів про працю України.

З аналізу положень Закону «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» та Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців вбачається, що приватний виконавець притягується до відповідальності у спеціально визначеній процедурі, яка, на нашу думку, за своєю суттю є дисциплінарним провадженням. З огляду на наведені вище особливості дисциплінарної відповідальності приватного виконавця та його правового статусу, очевидно, що таке дисциплінарне провадження за своєю правовою природою є не трудовим, а адміністративним.

У науці висловлена думка, що дисциплінарне провадження є частиною адміністративного процесу, а процес – є системою різноманітних проваджень [3, с. 228]. Також стверджується, що у структурі адміністративного процесу можна виділити адміністративно-юрисдикційні провадження та неюрисдикційні провадження, причому дисциплінарне провадження відноситься до адміністративно-юрисдикційних проваджень [3, с. 232].

Загалом погоджуючись з такими загальними твердженнями та екстраполюючи їх на дисциплінарне провадження щодо приватного виконавця, зауважимо, що воно є за своєю правовою природою як адміністративно-юрисдикційним, так і процесуально-правовим. І хоча сама процедура здійснення цього провадження не досить чітко визначена у законодавстві, поміж тим можна цілком очевидно помітити таку його процесуально-правову природу – у ньому здійснюється ціла низка закріплених у законодавстві послідовних дій суб'єктів цього провадження із притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності, реалізуються права цих суб'єктів, забезпечується певна стадійність провадження, визначається порядок прийняття дисциплінарним органом відповідного рішення тощо.

Як і будь-які інші процесуальні провадження, дисциплінарне провадження щодо приватного виконавця здійснюється на визначених законодавством принципах. Виходячи з загального поняття принципів як фундаментальної істини, ідеї, закономірності, керівного правила, основного положення, норми поведінки, виражених у вигляді певного наукового положення (вимоги), закріпленого переважно у правовій формі, якого повинні дотримуватися суб'єкти у своїй діяльності [4, с. 102], можна констатувати, що принципами дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця є безпосередньо або опосередковано закріплені в законодавстві щодо органів та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень основні ідеї,

положення, вимоги, що характеризують порядок здійснення дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця, характеризують права та обов'язки його учасників, процесуальні гарантії тощо.

Очевидним також, на наш погляд, є й те, що основоположні принципи, які є притаманні або ж усій системі права України, або лише процесуальним галузям права, є притаманними також і дисциплінарному провадженню щодо приватного виконавця. Таким чином, це провадження повинне обов'язково здійснюватися на засадах верховенства права, законності, демократизму чи гуманізму. При здійсненні дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця важливим є також принцип поваги до особистості, що впливає із загальної вимоги до державних органів, їх посадових чи службових осіб, поважати особу, її честь та гідність тощо. Зазначені принципи впливають, насамперед, із положень Конституції України.

Однак, поряд з такими загальними принципами, відповідне провадження виходячи з його процесуально-правової природи ґрунтується також і на більш спеціальних процесуальних принципах, які безпосередньо вже відображають специфіку відповідного виду провадження. Проаналізуємо окремі з цих принципів, які найбільш повно, на наш погляд, характеризують сутність та особливості дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця, а саме визначені нами принцип обґрунтованості рішення Дисциплінарної комісії приватних виконавців у дисциплінарному провадженні щодо притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності, принцип гласності дисциплінарного провадження та принцип забезпечення права приватного виконавця на професійну правничу допомогу.

Принцип обґрунтованості рішення Дисциплінарної комісії приватних виконавців у дисциплінарному провадженні щодо притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності. Цей принцип є важливою передумовою успішного виконання Дисциплінарною комісією приватних виконавців покладених на неї завдань. Суть принципу обґрунтованості рішення Дисциплінарної комісії приватних виконавців, на наш погляд, полягає в тому, що при вирішенні питання про наявність чи відсутність в діянні приватного виконавця складу дисциплінарного проступку, застосування до нього дисциплінарного стягнення Дисциплінарна комісія зобов'язана всебічно і об'єктивно оцінити всі обставини справи, дослідити всі наявні у справі матеріали, заслухати пояснення заінтересованих осіб та прийняти обґрунтоване рішення.

Так, вважаємо, що саме на виконання цього принципу Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців передбачає, що:

- у разі надходження до Дисциплінарна комісії скарги на діяльність приватного виконавця Дисциплінарна комісія не пізніше наступного робочого дня направляє цю скаргу до Мін'юсту чи Ради приватних виконавців України для проведення перевірки;

- за наявності визначених у Положенні обставин Дисциплінарна комісія відкладає розгляд подання про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності до набрання законної сили судовим рішенням за результатами розгляду скарги учасника виконавчого провадження;

- розгляд подання Мін'юсту чи Ради приватних виконавців України про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності на засіданні Дисциплінарної комісії обов'язково передбачає заслуховування доповіді члена Дисциплінарної комісії, який попередньо за дорученням голови Дисциплінарної комісії вивчав таке подання, заслуховування присутніх на засіданні членів Дисциплінарної комісії, приватного виконавця та інших запрошених на засідання осіб, вивчення та аналіз необхідних документів;

- Дисциплінарна комісія зобов'язана запросити на засідання приватного виконавця, стосовно якого Мін'юстом внесено подання про притягнення до дисциплінарної відповідальності, та заслухати його пояснення з питань, що стали підставою для внесення подання;

- під час визначення виду дисциплінарного стягнення, який застосовується до приватного виконавця, Дисциплінарна комісія обов'язково враховує обставини вчинення проступку, ступінь вини приватного виконавця, тяжкість вчиненого ним дисциплінарного проступку, наявність наслідків, розмір заподіяної шкоди, а також факти застосування до приватного виконавця дисциплінарних стягнень протягом останнього року. Слід погодитися з думкою І.І. Митрофанова, що Дисциплінарна комісія під час дисциплінарного провадження має встановити всі вказані обставини, підтвердивши їх належними доказами та на підставі цього

обґрунтувавши обрання дисциплінарного стягнення, яке застосовується до приватного виконавця [5, с. 174].

Важливою гарантією принципу обґрунтованості рішення про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності є положення про відвід члена Дисциплінарної комісії приватних виконавців. Слід звернути увагу, що ці норми Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців досить детально визначають підстави для відводу члена Комісії. Так, зокрема, п.21 Положення передбачає, що член Дисциплінарної комісії не може брати участь у розгляді питання та прийнятті рішення і підлягає відводу (самовідводу), якщо: 1) він є членом сім'ї або близьким родичем особи, щодо якої розглядається питання; 2) стало відомо про інші обставини, які можуть вплинути на об'єктивність та неупередженість члена Дисциплінарної комісії або наявні інші підстави для відводу (самовідводу), визначені ч.1 ст.23 Закону України «Про адміністративну процедуру». Член Дисциплінарної комісії зобов'язаний заявити про самовідвід у випадках, передбачених цим Положенням (п.20 Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців).

Принцип гласності дисциплінарного провадження. Зауважимо, що цей принцип виокремлюється і у науці як принцип дисциплінарного провадження. Так, наприклад, як зазначає О.В. Лавріненко, суть принципу гласності в дисциплінарному провадженні представляє собою єдність двох моментів: 1) вільного доступу до місця розгляду справи, а також ознайомлення з його матеріалами; 2) можливості публічного оголошення ходу та результатів процесу [6, с. 61].

На наш погляд, аналіз визначеної нормативними актами процедури дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця свідчить про те, що принцип гласності притаманний і такому провадженню.

Так, наприклад, п.25 Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців передбачає, що дисциплінарна комісія зобов'язана запросити на засідання приватного виконавця, стосовно якого Мін'юстом внесено подання про притягнення до дисциплінарної відповідальності, та заслухати його пояснення з питань, що стали підставою для внесення подання. Приватний виконавець, щодо якого внесено подання про притягнення до дисциплінарної відповідальності, повідомляється про дату, час і місце проведення засідання не пізніше ніж за 5 днів до проведення засідання Дисциплінарної комісії рекомендованим поштовим відправленням або на електронну адресу, зазначену в Єдиному реєстрі приватних виконавців України. Приватний виконавець може брати участь у розгляді питання (справи) самостійно та/або через свого представника, в тому числі в режимі відеоконференцзв'язку (п. 12 Положення).

Крім того, на засідання Дисциплінарної комісії, у тому числі у режимі відеоконференцзв'язку, можуть бути запрошені та заслухані представники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, Асоціації приватних виконавців України та органів, утворених Асоціацією приватних виконавців України, а також інші особи, у тому числі міжнародні експерти, за їхньою згодою (п. 12 Положення).

У науці звертається увага на одному з важливих питань, яке до сьогоднішнього дня залишається невирішеним – це забезпечення відкритості та доступності результатів роботи Дисциплінарної комісії приватних виконавців. Як стверджує О. Овчаренко та О. Соломко на відміну від роботи споріднених комісій у сфері державної реєстрації, нотаріату та діяльності арбітражних керуючих, відносно приватних виконавців Мін'юст чомусь вирішив зробити виняток – жодного офіційного повідомлення про роботу комісії немає. Інформацію про прийняті комісією рішення можна знайти лише на сайті Асоціації приватних виконавців України та у матеріалах судової практики про оскарження рішень комісії. Жодне рішення Дисциплінарної комісії приватних виконавців не було опубліковано [7, с. 28].

Так, дійсно вивчення сайту Міністерства юстиції України, зокрема, сторінки, присвяченій роботі Дисциплінарної комісії приватних виконавців, свідчить що опубліковуються лише результати засідання Дисциплінарної комісії приватних виконавців з розгляду подання про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності з вказівкою прізвища, імені та по батькові виконавця, якого притягують до дисциплінарної відповідальності, норми законодавства, які були порушені виконавцем, зміст порушення та вид застосованого до виконавця дисциплінарного стягнення. Фактично інформація викладена у вигляді невеликої таблиці [8]. Натомість, більш інформативним є сайт Асоціації приватних виконавців України,

який викладає витяги з протоколів засідань Комісії, з яких вже чітко видно суть порушення та порядок обговорення питання на засіданні Комісії.

Слід погодитися з думкою, що Дисциплінарній комісії приватних виконавців необхідно впроваджувати публікацію своїх рішень. Це забезпечить поінформованість спільноти приватних виконавців у сфері дисциплінарної практики, матиме попереджувальний ефект і сприятиме забезпеченню легітимності рішень комісії [7, с. 28]. Зі свого боку доповнимо, що з метою реалізації принципу гласності у дисциплінарному провадженні варто було з забезпечити також відкриті трансляції роботи Комісії в мережі Інтернет.

Принцип забезпечення права приватного виконавця на професійну правничу допомогу. Приватний виконавець є самостійним фахівцем у сфері права та взмозі самостійно представляти себе у Дисциплінарній комісії приватних виконавців. Однак, практика свідчить, що яким би фахівцем у сфері права особа не була, вона в силу психологічних особливостей не може якісно представляти себе у процесі, який здійснюється щодо неї самої. У зв'язку з цим, очевидно, що більш доцільним було б те, щоб поряд з приватним виконавцем у дисциплінарному провадженні виступав фахівець у сфері права, насамперед, адвокат. Таким чином, слід говорити й про те, що приватний виконавець у дисциплінарному провадженні щодо притягнення його до дисциплінарної відповідальності повинен мати право користуватися професійною допомогою представника.

Відповідно до ст.59 Конституції України кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Таким чином, з огляду на те, що право на професійну правничу допомогу визначено Конституцією України, вона є й основою відповідного принципу – принципу забезпечення права приватного виконавця на правничу допомогу у дисциплінарному провадженні. Цей принцип з зазначених підстав, на наш погляд, є одним із найважливіших принципів дисциплінарного провадження, який носить міжгалузевий процесуальний характер [9, с. 107–111].

Суть принципу забезпечення права приватного виконавця на правничу допомогу у дисциплінарному провадженні, на наш погляд, означає те, що приватний виконавець вправі у дисциплінарному провадженні отримувати професійну правничу допомогу адвоката, вправі діяти у цьому провадженні через адвоката або поряд з ним, а адвокат діючи у дисциплінарному провадженні від імені клієнта має достатній обсяг прав, який надає йому можливість належно представляти інтереси свого клієнта.

Проаналізувавши нормативні положення про дисциплінарне провадження щодо приватного виконавця слід констатувати, що ці положення в розвиток конституційної норми передбачають можливість участі у дисциплінарному провадженні щодо приватного виконавця його представника, який може представляти виконавця як за його відсутності на засіданні Дисциплінарної комісії, так і діяти поряд з приватним виконавцем.

Так, як уже зазначалося вище, п. 12 Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців передбачає, що приватний виконавець може брати участь у розгляді питання (справи) самостійно та/або через свого представника, в тому числі в режимі відеоконференцзв'язку. Повноваження представників мають бути підтверджені згідно з вимогами закону. В той же час недоліком цього Положення вважаємо те, що воно не містить норми про права адвоката як представника, у зв'язку з чим реалізація відповідного принципу забезпечення права приватного виконавця на професійну правничу допомогу у дисциплінарному провадженні виглядає недовершеною.

Висновки

Приватний виконавець притягується до дисциплінарної відповідальності у спеціально визначеній процедурі, яка за своєю суттю є дисциплінарним провадженням. Таке дисциплінарне провадження за своєю правовою природою є адміністративно-юрисдикційним та процесуально-правовим. Як і будь-яке інше провадження, воно здійснюється на певних принципах, якими є такі обов'язкові загальні принципи як верховенство права, законність, демократизм, гуманізм, повага до особистості тощо.

Поряд з такими загальними принципами дисциплінарного провадження щодо приватного виконавця, це провадження здійснюється також на таких принципах як принципи обґрунтованості рішення Дисциплінарної комісії приватних виконавців у дисциплінарному

провадженні, гласності та забезпечення права приватного виконавця на професійну правничу допомогу.

Запропоновано з метою реалізації принципу гласності у дисциплінарному провадженні щодо приватного виконавця забезпечити проведення відкритих трансляцій роботи Дисциплінарної комісії приватних виконавців в мережі Інтернет.

Список використаних джерел

1. Подолян Ю.О. Засади дисциплінарної відповідальності приватного виконавця. *Правова позиція*. 2025. № 2(47). С. 209-215. <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2025-2.37>
2. Про затвердження Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців: наказ Міністерства юстиції України від 27.11.2017 № 3791/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1442-17#Text>
3. Адміністративне право: підруч. / за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. Х.: Право, 2010. 624 с.
4. Малиновський В. Державне управління: навч. посіб. Луцьк: Вежа, 2000. 558 с.
5. Митрофанов І.І. Відповідальність приватного виконавця за порушення правил професійної етики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2024. Вип. 82. Ч. 3. С. 171-177. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.3.28>
6. Лавріненко О.В. Питання систематизації законодавства про службу в органах внутрішніх справ. *Систематизація законодавства в Україні: проблеми теорії і практики*: матер. міжнар. наук.-практ. конф. К. : Ін-т законодавства ВР України, 1999. С. 328-331.
7. Овчаренко О., Соломко О. Аналіз практики притягнення приватних виконавців до дисциплінарної відповідальності. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/603/619/67c/60361967c7197115524258.pdf>
8. Діяльність дисциплінарної комісії. URL: <https://minjust.gov.ua/m/diyalnist-distiplinarnoi-komisii>
9. Капля О.М. Забезпечення права на правову допомогу як принцип адміністративного судочинства України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 8. С. 107-111. URL: <https://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/8/23.pdf>